

- N.B.** (1) All questions are **compulsory**.
 (2) All questions carry **equal** marks.

1. Explain the concept of rural resources and state its classification.

OR

State the types of land in Maharashtra and explain its uses.

2. "Water resources play a very important role in rural development". Discuss.

OR

Explain the reasons of scarcity of water resources and suggest the measures of water conservation.

3. "It is necessary to harnessing of the Bio-mass to fulfil the growing energy needs of rural areas". Discuss.

OR

Explain the concept of Bio-diversity and Bio-mass.

4. Write explanatory notes on any **two** of the following :—

- Conservation of resources
- Conservation of land quality
- Harnessing of Bio-resources for food and industrial development
- Drinking water mission.

(मराठी रूपांतर)

- सूचना : (१) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहेत.
 (२) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

१. ग्रामीण साधनसंपत्तीची संकल्पना स्पष्ट करून तिचे वर्गीकरण सांगा.

किंवा

महाराष्ट्रातील जमिनीचे विविध प्रकार सांगून त्याचा वापर स्पष्ट करा.

२. "ग्रामीण विकासात जलस्रोत महत्वाची भूमिका बजावतात". चर्चा करा.

किंवा

जलस्रोत दुर्भिक्षतेची कारणे विशद करून जलसंवर्धनासाठी उपाय सूचवा.

३. "ग्रामीण भागातील उर्जेची गरज पूर्ण करण्यासाठी जैव-वस्तूमान जतन करण्याची गरज आहे". चर्चा करा.

किंवा

जैव-विविधता व जैव-वस्तूमानाची संकल्पना स्पष्ट करा.

४. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर स्पष्टिकरणात्मक टिपा लिहा :-

- साधनसंपत्तीचे संवर्धन
 - जमिनीच्या दर्जाचे संवर्धन
 - अन्न आणि औद्योगिक विकासासाठी जैव संसाधनाचे
 - पेय-जल आयोग.
-